

Mantarları Etkileyen İlaçlar

- Mantar hastalıkları **yüzeysel** ve **sistemik** olarak ikiye ayrılabilir. Bunlardan ilkinе yol açan mantarların başlıcaları trikofiton, mikrosporum, epidermofiton ve sporotrikoz cinslerinde bulunurlar; özellikle mikrosporumlar olmak üzere, hepsi de hayvanlardan insanlara kolayca bulaşırlar.

Yüzeyel hastalıklar

- **Deri, tırnak, kıl, vagina, sindirim kanalı**
- **Trikofiton, mikrosporum, epidermofiton, sporotrikoz**
 - **Hayvanlardan insanlara bulaşma**

Sistemik hastalıklar

- **Yüzeyel hastalıklara yol açanlar**
 - **Trikofiton (*trichophyton, ringworm*)**
 - Tüm hayvan türlerinde görülür
 - Hayvanların kıllarına yapışarak gelişir
 - **Mikrosporum**
 - **Epidermofiton**
 - **Sporotrikoz**
- **Sistemik mantar hastalıkları etkenleri**
 - **Aktinomyces**
 - **Aspergillus**
 - **Kandida**
 - **Kriptokokkoz**
 - **Nokardia**

İlaçların sınıflandırılması

- Yüzeysel mantar hastalıklarında ilaçlar genellikle yerel olarak ve bir keratin eritici madde (salisilik asit gibi) ile birlikte kullanılırlar; keratin eritici madde mantarlara etkiyen ilaçların deri yüzeyine temasını kolaylaştırır ve keratin döküntüleri arasında, bir ölçüde de olsa, mantarların uzaklaştırılmasına yardımcı olur. Salisilik asit, resorsinol gibi bazı maddelerin hem keratin eritici, hem de mantarlar üzerinde etkileri vardır.

İlaçların sınıflandırılması

- Bazı ilaçlar (grizeofulvin, mikonazol gibi) sistemik olarak verildiklerinde, hem yüzeysel, hem de sistemik mantar hastalıklarının sağaltımında etkilidirler; bu şekilde etkiyen maddeler, ağızdan verildiklerinde bile, hastalıklı bölgede birikirler ve keratin tabakası bunlar için engel oluşturmaz.

İlaçların sınıflandırılması

- **Sistemik ve yerel etkili olanlar**
- **Keratin eritici (salisilik asit)**
- **Salisilik asit, resorsinol doğrudan etkilidir**
- **Griseofulvin, mikanozol, sistemik uygulandığında bile yüzeysel ve sistemik hastalıklara karşı etkili**
 - **İyot ve bileşikleri**
 - **Civa bileşikleri**
 - **Bakır bileşikleri**
 - **Organik asitler ve tuzları**
 - **Boyalar**
 - **Fenoller**
 - **Nitrofuraneler**
 - **İmidazol bileşikler**
 - **Antibiyotikler**
 - **Diğerleri**

İyot ve bileşikleri

■ Alkollü ve sulu çözeltileri ile merhem, krem halinde haricen uygulanan iyot ve bileşikleri trikofiton ve epidermofitonlara etkilidir.

■ Zayıf iyot tentürü

- 50° alkolde %2 iyot + %2.5 sodyum iyodür

■ Kuvvetli iyot tentürü

- 85° alkolde %7 iyot + %5 potasyum iyodür

■ Kuvvetli lugol çözeltisi

- Suda %5 iyot + %10 potasyum iyodür

■ Kuvvetli iyot merhemi

- 10 g iyot + 7.5 g KI + 55 g lanolin + 17.5 g vazelin + 10 ml su

■ Yüzeysel hastalıklarda, ağızdan sodyum iyodür;

■ Kedi ve köpeklerde 22 ve 44 mg/kg

■ Sığırlarda aktinobasilloz; 66 mg/kg dozda kullanılır

■ Sodyum iyodür – ketakonazol aditif etki

İyodoklorohidroksikuin

- **Organik iyot bileşiği**
- **Bakteri, mantar ve amiplere etkili**
- **Gözle temas etmemeli**

Civa bileşikleri

- **Mantarları gelişmesini engelleyici**
- **Organik bileşikleri**
 - **Fenil civa asetat, fenil civa nitrat**

Bakır bileşikleri

Bakır Sülfat

- **Büzüştürücü, yakıcı/dağlayıcı, mantarları öldürücü**
- **Bordo bulamacı (2k bakır sülfat + 2k sönmemiş kireç + 180k su ile hazırlanır)**

Kuprimiksin

- **Organik bakır bileşiği**
- **Deri ve kulak hastalıklarında**

Kükürtlü bileşikler

Monosülfiram

Organik asitler

Benzoik Asit

- **Keratin eritici, bakteri, mantar gelişimini engelleyici**
- **Besin maddelerinin korunmasında**
- **İnsan ve hayvanlarda trikofitonlara karşı**
- **Whitfield's merhemi**
 - **%6 Benzoik asit + %3 Salisilik asit**

Salisilik Asit

- **Mantarlara etkisi zayıf**

Propiyonik Asit

- **Sodyum ve kalsiyum tuzları şeklinde**
- **Bakteri/mantarlarda gelişme engelleyici**
- **Asit şartlarda daha etkili**

Boyalar

Kristal Viyole

- **Trikofiton, Mikrosporum gelişmeyi engelleyici**
- **Kalıcı etkili bir madde**

Karbol Fuksin

Jensiyan Viyole

Fenoller

İmidazol ve Triazol Bileşikler

- **Yerel ve sistemik etkili maddeler**
- **Tiyabendazol, mikonazol, klortrimazol, ketokonazol, ...**
- **Ağızdan, haricen ve parenteral uygulanır**
- **Geniş etki spektrumlu**
 - **Mikonazol**

Tiyabendazol

- **Mantarlarda aminoasit taşınmasını bozar**
- **Yüzeysel hastalıklarda %5-10 merhem**

Klortrimazol

- **Deri ve üreme kanalı hastalıkları**

Ketokonazol

- **Yerel ve sistemik hastalıklarda, Ağız yoluyla**
- **Etki spektrumu mikonazola benzer**
- **Yüzeyel enfeksiyonlarda**
 - **Kedi/köpek 10-20 mg/kg**
- **Sistemik hastalıklarda**
 - **Kedi /köpek 5,5-11 mg/kg**
- **Sağaltım indeksi büyüktür**

Mikonazol

- **Derinin *Str. corneum* tabakasını kolay geçer**
- **Uygulama sonrası 4 gün vücutta kalır**
- **Etki spektrumu en geniş üyesi**
- **Deri, tırnak, vulva-vagina, (yerel) ve sistemik hastalıklarda**
- **Sistemik hastalık; Dİ infuzyon**

Butokonazol

Flukonazol

İtrokonazol

Antibiyotikler

Amfoterisin B

- ***Strep. nodosus (Strep venezuelae)*,**
- **Sadece Di yolla uygulanır**
- **Hücre zarında fosfolipid-sterol yapının sterol kısmına bağlanır**
 - **Zarda geçirgenliği değiştirir (artırır)**
 - **Hücrede enzimatik etkinlik bozulur**
- **Sağaltım güvenliği dardır**

Kandisidin

- **Gelişmeyi durdurucu / öldürücü etki**
- **Sadece vaginal kandida hastalığında**

Natamisin (Pimarisin)

- ***Strep. nataliensis***
- **Kelliğin sağaltımında süspansiyon şeklinde**
- **Güneş ışığında kolayca parçalanır**
- **Metalle temas etmemelidir**

Nistatin

- **Sindirim kanalından az emilir dolayısıyla yoğunluğu yüksektir.**
- **Mide-bağırsak kanalı kandidalarına etkili**
- **Gelişmesini engelleyerek / öldürerek etkir**
- **Ağız, boğaz, mide-bağırsak kandidiyozuna (moniliazis) karşı**
- **Meme hastalıklarının sağaltımında**
- **Süperenfeksiyonlara karşı antibiyotiklerle birlikte**

Griseofulvin

- 1939'da *Penicilium griseofulvum*'dan
- Derinin corneum tabakasından geçerek birikir
- Hastalığın kaybolması tedaviden 3-4 hafta
- Tablet / Yem katkı maddesi şeklinde / ağızdan
- Yüzeysel hastalıklarda en etkili ilaçlardan biri
- Büyükbaş hayv-günde 1 kez 10 mg/kg
 - Küçükbaş hayv – günde 1 kez 10-20 mg/kg
 - Atlarda sporotrikozda ağızdan 20-25 mg /kg
- Güvenli bir maddedir

Diğer İlaçlar

Flusitosin

- **Mantarlar; RNA , DNA ve protein sentezini engeller**
- **Kedilerde kriptokokal hastalıklarda kullanılır**
- **Amfoterisin B ile kombine**

Tolnaftat

- **Yeme katılınca, Aspergilluslara da etkir**